

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԹԵՐԹ

Կը ճրատարակուի ամեն Կիրակի օրեր : Տարեկանն է կանխիկ Ա. աստիճանի բաժանորդագրութեան համար մէկ օսմանեան աս-
կի . իսկ Բ. աստիճանի համար կ'ստանան անկի : Դուքս գա-
ցածներուն ծախսը աստիճանի վրայ է : Երկու շաբաթ անցած քի-
ւեր կը ծախսուին 3. դր. : Եւրոպական քաղաքաց համար 30
Յրանգ : Հատը 40 փաթա :

Նամակ կամ գրութիւն ուղարկ առ խմբագիր-Տճօրեն
Մ. Գաբամանեան Ֆրանսիացի Եղեղոս Եւստանեան խան քի. 6
Կ. Պապեանեան Տպարանը կամ Պապեան գաբու շրայաշատ Պոլսոս Է.
Յակոբ սոլայից խանարը : Անվան ծրար Է. Նամակ կը մերժուին .
Չեռայիք Էս չի տրուիր : Ծանուցման տողը մէկ անգամի ճա-
մար 3 դր. է : Աւելի անգամներու համար տակաւիւրին կըլլայ :

ԹԻՒ 10 ԿԻՐԱԿԻ 1887 ՕԴՈՍՏՈՍ 23

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ման Գ. Ստեան Է. Բ. Կիւմիւրի շէրտան
էջերներու . - Ազգ. Տեսութիւն . - Պատ-
ման (Հոգոց անխնայութեան կրօնքը) . -
Բարոյական դասեր . - Կրկնաձեւական . -
Այլ և այլք . - Չուարձայիք (ճոխ և հետա-
քրքրական նիւթեր) . - Ազգ. լուրեր . -
Վեպ' Ժուլիոս Է. (Նոտաները) գրքի ձեւով :

ՕՏԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Ո՛չ Էս է :
Մեռաւ Օտեան , այսինքն , չի՛մա-
հայեալով զսեւ Զոհար մը , մարե-
ցաւ բարձր տաղանդ մը , որ հիացումն
էր ոչ միայն իւր վերաբերած ազգին ,
այլ և օտարաց , որ կը յարգէին ու
կը պատուէին :

Օտեան իրեւ պետական մարդ-
դնահատելի ծառայութիւններ մատու-
ցած է Օսմանեան մեծազոր պետու-
թեան , որ զինքն հասուցած է բարձր
պատուոյ և աստիճանաց :

Օտեան նոյնպէս ծառայած է իր
ազգին իրեւ ճշմարիտ Հայ' բոլորովին
անշահախնդրական ոգով :

Իւր սիրելի սկզբունքն էր հաշտե-
ցնել Ազգին շահը տէրութեան շահոյց
հետ , և միշտ այս բանը կը քորողէր'
հաստատելով իրեն յատուկ պերճա-
խատութեամբ թէ երկու կողմին հա-
մար ոչ հաւստարացէս և դերադան-
ցապէս ոգտակար է :

Օտեան նաեւ իրեւ գրական մարդ-
մեծ ու բարձր արժանիք ունէր :

Ո՞վ չէ կարգացած անոր ո՞ր և է
մէկ գրութեան ու չէ զմայլած :

Օտեան թէպէտ նիւթապէս հարուստ
չէր , բայց կարգ մը հարուստներէ
որ խիտ անսարքեր են առ Ազգն և

ազգային գրականութիւն - գերազանց
տաւալութեամբ կը վայելէր , վասն զի
սիրաբ. շատ հարուստ էր , և յոյժ քաղ-
ցրը հանդիս ու խորին գուհունակու-
թիւն կ'զգար նիւթապէս կամ բա-
րոյապէս քաջաբեկով արժանաւոր հե-
ղինակները :

Այսպէս , Օտեան մեկեւս մ'էր ,
իւր բուն մեծութիւնն յայնմ է որ
երբէք դուռը կամ ամբարանան Ե-
զած չէր իր բարձրութեանը մէջ :

Օտեան իր այս աննման ձեռքերով ,
արժանեօր , կարողութեամբ , հանձա-
րով , տաղանդով և ճշմարիտ ազգա-
սիրութեամբը հեղինակութիւն էր Ազ-
գին մէջ :

Նա կը վայելէր ընդհանուր համակ-
րութիւն , յարգանք և վստահութիւն .
ուստի երբ խօսէր Օտեան կամ գրէր ,
ոչ ոք կը կասկածէր , ոչ ոք կը թերե-
հաւատէր , վասն զի զիտէին և հա-
մադեալ էին թէ անկեղծ էր հոգւով ,
անկեղծ էր սրտով , անկեղծ՝ խորհրդով
և անկեղծ ազգասիրութեամբ :

Միթէ կարելի՞ էր լսել Օտեանն և
չհամակրիլ , չդիւթուիլ , չյմայլիլ ու
չներշնչուիլ իւր գաղափարներէ՝ որք
իւր հոգւոյն շտի վսեմ ու գեղեցիկ
էին (1) :

Եւ ո՞վ էր Օտեան Գրեգոր Էֆէն-
տի . - որդին բարեյիշատակ Օտեան
Պոլոս աղայի , որ մին էր ժողովրդեան
երեք ամիրայից - Մինէճի Անդրանիկ

(1) Յստաշիկայ թուով կը հրատա-
րուենք այս մեծ մարդուն կենսագ-
րութենէ այնչափ բան՝ զոր դիտենք
'ի մօտոյ :

և Տէր Եղիազարեան Մելիքեղիկ ա-
ղայից :

Անշնչ է յիշատակն Օտեանի , որ
միշտ պիտի օրհնուի , և իւր արժիւ
յիշատակն է որ փոքր ինչ պիտի ըստ-
փէ վիշտն ընդհանուր , զոր կղզայ հա-
մայն Ազգը :

Մաղթենք որ Երկինք Օտեաններ
յարուցանեն իւր բարեհամբաւ Գեր-
դաստանէն :

ՌՈՒՐԷՆ ԷՖԷՆՏԻ ԿԻՐԱԿԻՆԵՎՐՏԱՆ

Անորդը մարդ չ'էր , որ
տուական մարդուն կենտրնը , որ լի էր
ազգասիրութեամբ , ուսումնասիրու-
թեամբ և բարեգործութեամբ :

Ուսման էֆէնտի կիւմիւրի շէրտան
թուցած է ոչ նուազ լաւազոյն յիշա-
տակներ :

Սա ապրած է իրեւ բարի քաղա-
քացի , ճշմարիտ Հայ , բարի ամու-
սին , գործաւոր հայր , խանդավաթ
եղբայր և առ կարօտեալս ողորմած ու
բարեգութ :

Ծառայած է իւր Ազգին վարե-
լով զանազան կարեւոր պաշտօններ և
երբէք չէ գաղտնի կատարելէ իւր
նիւթական ու բարոյական պարտաւո-
րութիւններ , որք իր միակ հաճոյքն
ու բերկրութիւնն էին :

Ռուրէն Էֆէնտի կիւմիւրի շէրտան
գտական էր իւր գործոյ փայլած է ինք
իրմով և իւր յաջողութիւն գաղտնիք
մը չէ . արդիւնքն է աշխատութեան ,
պարկեշտութեան և ուղղամտութեան ,
որ իր կենաց կանոններն էին :

Իւր մահ արդարեւ խորին ցաւ ու
մեծ վիշտ կը պատճառէ ամեն անոնց՝

որ զինքն ի մօտոյ կը ճանչնային և դընահատած էին իւր սրտի աղնը ու թիւնը :

Երկնից մխիթարութիւնը կը հայցենք իւր պարկերչտաւուն Սմանոյն՝ Աղնուուհի Տիկին Երանուհի Ու. Կիւմիւշկէրտանի, իւր հրազատիցն՝ Աղնուամեծար Տիգրան և Դրիգոր Էֆէնտիններու, իւր բարեխառնակ զաւակացը, Կիւմիւշկէրտան բարեհամբաւ Դերգաստանի համայն անդամաց և իւր բազմաթիւ բարեկամաց :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Նախորդ յօդուածով համառօտակի բացատրենք թէ նոր Բաղ. Ժողովն ո՞րպիսի տարրերէ պէտք է բաղկանայ և ի՞նչ լինելու են իւր ուղղութիւն և գլխաւոր գործեր :

Ունեցանք Բաղաքական Ժողովներ, որ թէպէտ կանոնադրապէս շարունակեցին իւրեանց նիստեր, բայց դժբաղդաբար աւելի զբաղեցան մասնաւոր, տեղական և կամ կուսակցական գործերով, մինչդեռ պարտէին պարապիլ մանաւանդ հանրային խնդրովք, որպէս կը տրամադրէ Աղդ. Սահմանադրութիւնը. բայց չմոռնանք նոյապէս Աղդ. Սահմանադրութեան լեաց քուէ ստացած են չենք գիտեր ի՞նչ բանի համար :

Բաղ. Ժողովոյ մը պարտքը պէտք է ըլլան մասնաւոր կամ տեղական գործեր, որ կը վերաբերին անշուշտ՝ ըստ տեսակին՝ կամ Դատաստանական, կամ Տնտես. և կամ Ուսում. խորհրդոց, և ինք՝ Բաղ. Ժողովն պարտի զբաղիլ միայն հանրային խնդրովք, որ առաւել լուրջ խնամաց կը կարօտին, զի անոնց հիմնական կարգադրումն աղդային վիճակի բարւոյնման, զարգացման, բարեկարգութեան և բարօրութեան կենսական խնդիրն է :

Չենք կրնար որչափի գիտնալ թէ հրաժարեալ Բաղ. Ժողովն այս մասին ի՞նչ և որքան ծառայութիւն մատուցած է - զի իւր Համարատուութիւնը դեռ չէ հրատարակեալ - բայց ո՞րչափ որ կը յիշենք, ունէր մի քանի ծրագիրներ, յորս եթէ ինչ ինչ յաջողութիւններ կրցած է ունենալ, ստուգիլ ընդհանուր գոհունակութեան և շնորհակալեաց արժանի է :

Բայց այդ շնորհակալութիւն - որ բարոյական անժխտելի պարտաւորու-

թիւն մ'է - պէտք է յայնժամ մատուցուի Աղդ. Ժողովոյ կողմէ, երբ բաղդատուի Հրաժ. Ժողովոյ հիմնադրին հետ, զոր հրատարակեց իւր պաշտօնավարութեան սկիզբն, և որ Աղդ. Ժողովոյ և Աղդ. մամլոյ հաւանութեանն արժանացաւ :

Մի այսպիսի շնորհակալութեան քուէ միայն արդար է և իւր - Աղդ. Ժողովոյ - արժանապատուութեան համաձայն, որովհետեւ հրաժարեալ Բաղ. Ժողովոյ համար վարձատրութիւն և նորա յաջորդին համար մղում մ'է զիւր պաշտօնավարութիւն օգտակար գործելու համար :

Նոր ընտրելի Բաղ. Ժողովն ուլ անշուշտ պիտի հրատարակէ զիւր հիմնագիր, որ բացատրութիւնը պիտի լինի իւր հետեւելիք ուղղութեան և ընթացից :

Արժան է այդ հիմնագրին լուրջ ուշադրութիւն նուիրել երբ հրատարակուի և քննադատել յատենի Աղդ. Ժողովոյ և յԱղդ. լրագիրս, եթէ պարունակէ քննադատելի կէտեր, որպէս զի օգտուի Բաղ. Ժողովն և համաձայնեցնէ իւր ընթացքն դեռ քայլ չ'առած :

Մեր նախորդ և այս աւուր Աղդ. տեսութեան համաձայն յայնչապէս պարտիք զոր պիտի ունենայ նոր Բաղ. Ժողովն հանդէպ Հայ-Աղդին, որ Վարչութիւնն, այն է, կառավարութեան ղեկը կուգայ ստանձնել աշակցութեամբ Ամեն Պատրիարքին :

Բայց արդարութիւնը կը պահանջէ յայտնել թէ երբ այնքան ծանր բեռ կուտանք մեր Վարչութեան, ու ալ իրաւունք ունի փոխադարձաբար սպասելու Հայ-Ժողովուրդէն այն իւրութեան և բարոյական պատաւորութիւններ, որովք Վարչութեան մեքենան կրնայ քայլել անսայթաք :

Վարչութիւնը գործելու համար պէտք է ունենայ տրամադրելի գումարներ, ոյց աղբիւրը Ժողովրդեան ազգային տուրքն է, որ պէտք է սակայն դիւրատար լինի և որ վրձարուի կանոնաւորութեամբ, որովհետեւ ազգային պարտականութիւն է, որոյ փոխարէն կը վայելէ մարդ խօսելու և ազգային իրաւունք վայելելու ազատութիւնը :

Բայց երբ այդ տուրք չվճարուի կանոնաւորութեամբ, ի՞նչպէս կարելի է որ Վարչութիւնը օգտակարապէս գործէ :

Օրինակի համար, ուր որ բողոքականութիւնը կամ ճիզվիթութիւնը կ'սպառնայ, պէտք է զրկուին պերճախօս, բանիբուն, կարող և գործունեայ այցելու-հովիւներ և կարօտեալ վայրերը դաստիարակութեան համար նպաստ, որպէսզի անհրաժեշտ պէտքեր հոգացուին և մարդորսներու ջանքերը չէզոքացուին :

Անշուշտ գործնական աղղասիրութեան պայման չէ պահանջող ըլլալ առանց սակայն պարտաճանաչ ըլլալու :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Մեր ազգին անցիտ կենացն, այն է, կրօնի, արուեստից, վաճառակոտութեան ու այլ և այլ վիճակին վրայ կսկսինք այսօրէ համառօտ տեղեկութիւններ հրատարակել, որ անշուշտ հերաքրբական պիտի լինին :

Այսօր նիւթ կ'ընտրենք մեզի Հայոց հեթանոսական կրօնքը (1) :

Հայք նախ աւելորդապաշտութեան սկսած են Արմենական Արմաւիրի մէջ տնկած սօսիներու անտառի ժամանակէ վասն զի սօսեաց տերէներու շարժումէն հըմայութիւններ կ'ընէին :

Սօսեաց անտառը նուիրական համարուած էր. ուստի այս անտառին նուիրեալը սուրբ և դիւցաղն կը համարուէր :

Անուշաւան (որդի Կարդոսի և Թոռն Արայի) որ նուիրուած էր Սօսեաց անտառին, նաեւ Սօս կ'անուանուէր :

Աւելորդապաշտութեան յաջորդած է հեթանոսական կրօնի քրիստոսէ իբր 1360 տարի առաջ :

Հայ-աղգն ըստ որում 'ի սկզբանէ մեծ կատակցութիւն ունէր Արեաց աղդերու հետ՝ ինչպէս որ յայտնի է բազում դեպքերու անուններէ, մեր նախնեաց նոցա հետ ունեցած միաբանական գործերէ և աշխարհագրական դիրքէն՝ որով սահմանակից էր Հայաստանի այդ ազգաց երկիրներուն և այս պատճառաւ Հայաստանի արեւելեան մասերը լցուած էին Պարսիկներով և Մարերով, հետեւաբար Հայոց հեթանոսական կրօնն ուլ ըստ մեծի մասին նման էր նոցա Զրադաշտական կրօնին :

Կայ նաեւ ուրիշ ազգացոյց ալ :

Հայք գերագոյն էակին Արամազդանունը կուտային, Արեաց աղգերն

(1) 'ի հնունդն Հայոց կրօնքը պարզ Աստուածապաշտութիւն էր :

ալ Առաքելաբանաց . ասկէ զատ՝ Հայք
և թէ Արեաց ազգերն հոգեղէն եր-
կու էութիւն կը դաւանէին՝ բարի և
չար, կամ հրեշտակ ու դեւ :

Հայք ի սկզբան մեհեաններ չունե-
ին , վասն զի Աստուածութիւնը մեհ-
եաններու մէջ փակելն արդիւնաւէտ էր ,
բայց յետոյ երթալով ուրիշ խառն
պաշտամունքներ ալ մուտ դրան առ-
ջի պարզ վարդապետութեան մէջ :

Նախ քանք Ասիոյ կողմերն սկսաւ
Անահիտ շատուածուհւոյն պաշտօն
նուիրութիւն և հոն հաստատուեցաւ նմա
փառաւոր պաշտամունք և փառաւոր
մեհեաններ կառուցուեցան :

Արշակունի թագաւորաց ժամա-
նակ մեր պարզ կրօնն աւելի խառնա-
կեցաւ և Յունաց դիցարանութիւնը
բոլորովին կերպարանափոխեց , վասն
զի Արշակունի թագաւորք Յունաց
շատուածներուն պատկերներն Հա-
յաստան բերին , անոնց համար հոյա-
կապ մեհեաններ կառուցին և փառա-
ւոր պաշտամունք , քրմական նուիրա-
պետութիւն ու կարգեր հաստատեցին :

Ամենէն առաջ Աշտիշաթը , յետոյ
Թիւր , Անի-ամրոցը , Երիզը , Բաղայա-
ռիճը և Բաղաւան կամ Դիցաւանը
Հայոց համար նուիրական վայրեր էին ,
յորս փառաւոր մեհեաններ և քրմաց
դասեր կային :

Քրմապետութեան պատիւը մինչև
Տիգրան Բ. ի օրերը վահագնի յիշին
յատուկ էր ժառանգական իրաւամբ ,
բայց երբ ասոնք զրկուեցան նոյն պատ-
ուէ , այլք կը կատարէին զայդ պաշ-
տօն և շատ անգամ Հայ թագաւորաց
որդիքն ու թոռները կ'ստանային նոյն
բարձր պատիւը թագաւորներէն :

Ստէպ անուանի բազմաթիւներու և
շատուածոց ուխտի կ'երթային ու զոհ
կը մատուցանէին , զորօրինակ՝ ցուլ ,
նոխազ , ձի , և ջորի , որք սպիտակ
պէտք էին ըլլալ և ոսկեով ու արծա-
թով զարդարուած . նաև ոսկի պսակ ,
սկանակապ անօթներ և երբեմն ծաղ-
կանց պսակներ ու ծառի ճիւղեր կը
նուիրէին :

Յաջորդ թուով կը հրատարակենք
Հայոց զլիւսաւոր շատուածներու ա-
նունները :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

Երբ դիպուածով բազդդ փոխուի
յանկարծ , միտքդ բեր այն օրը , յո-

բում դրպանիդ մէջ տասը վարայ
չունէիր :

— Երբ բերանդ բանառ ուրիշի վը-
րայ դատաստան ընելու , ականջդ մի՛
գոցեր :

— Պարծենկոտութիւնն ապացոյց
է , որով կը հաստատուի թէ ենթակայ
եղիմ զուրկ է արժանիքէ :

— Չափազանց քաղաքավարութիւ-
նը անբաղաճավարութեան միւս ծայ-
րին է :

— Եթէ չես ուզեր չարախօսու-
թեանց ենթակայ ըլլալ , զգուշացիր
բերան բանալէ այնպիսի անձանց ներ-
կայութեանը՝ որոց հաւատարմութիւ-
նը փորձեալ չէ , Կոն մարդիկ որ խօս-
քի միջնորդներ են , այսինքն , քու խօս-
քերդ ընդլայնելով , չափազանցելով ,
խեղաթիւրելով և յաւելուածներով
կը հաղորդեն այլոց , որովհետեւ քը-
սութիւն , խառնակչութիւն և ստու-
թիւն փող և համբաւ շահելու միջոց-
ներ են անոնց համար :

— Երբ բարեկամութեան դիմակի
ներքեւ չարիքը կ'աճի , անխտահու-
թիւնն այլ ևս հարկ մը կը գառնայ
բարուցապահանութեան պատճառաւ :

— Հազուադէպ է բարիք մը՝ մանա-
ւանդ այժմ՝ որ փոխարինուած չըլլայ
չարիքով և ապերախութեամբ :

ԿՐԿՆԱՄՈՒՄՆԱԿԱՆ

Աղգ . լրագիրք քանիցս զրեցին և
մանրամասնութիւններ հրատարակե-
ցին շուկան քաղաքակրթար պաշը Սա-
րափեան թօափճի Միհրանի կրկնա-
մուսնութեանը վրայ , որ կատարուած է
անցեալ տարի դեկտ. ամսոյ սկիզբները :

Պահ մը , իբր երկու ամիս առաջ ,
կըսուէր թէ Կրօն . Ժողովն յիշեալ Սա-
րափեան Միհրանը իւր ներկայութեա-
նը կոչեր և քննութեան ենթարկեր է :

Աղգայինք այժմ հետաքրքիր են
տեղեկանալու թէ ի՞նչ եղած է քննու-
թեան արդիւնքը և ո՞ւր մնացած է
խնդիրը :

Իրողութիւնը անուրանալի է , ո-
րովհետեւ հաստատուած է վկայու-
թեամբ , բայց Սարափեան Միհրան
դեռ կը կենակցի այն կնոջ հետ , ընդ-
որում կատարուած է կրկնամուսնու-
թիւնը :

Տարակոյս չկայ թէ Կրօն . Ժողովը
ներած չէ և չկրնար ներել յոյժ դայ-
թակղական արարք մը՝ որ հասարակաց

բարոյականի կը մնասէ և ամուսնա-
կան կենաց հիմը կը քանդէ :

Ամեն . Ս . Պատրիարք Հօր և Պատկ .
Կրօն . Ժողովոյ ուշադրութիւնը կը հը-
րաւիրենք այս ծանր խնդրոյ վրայ , որ
հասարակաց կարծիքը կը յուզէ խո-
րապէս :

Հարկ է ուրեմն ընդ փոյթ վերջ
տալ՝ այն դայթակղական դէպքին՝
արդարութեամբ անօրինելով պարտ ու
պատշաճը :

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Միլիոնատէր դերձակ մը . - Ժ .
Ֆէնհամբ անուն հրեայ դերձակ մը
Մարտիկայէն 200 Ֆրանքով Փարիզ
դնացած է ասկէ մի քանի տարի ա-
ռաջ և անդ իրեն զբաղում ըրած է
տօման դնով պատրաստ զգեստ պատ-
րաստել :

Պ . Ֆէնհամբ շնորհիւ իւր հաստատա-
մտութեան , անխոնջ աշխատութեան ,
և ժրջանութեան այժմ այնքան յա-
ռաջ գնացած է , որ խիստ ճիշտ ու ա-
հագին դորձարան մ'ունի , և ինք
միլիոնատէր եղած է :

Պ . Ֆէնհամբ տարին 160,000 Ֆրանք
միայն ծանուցմանց և ազդարարու-
թեանց համար ծախք կ'ընէ : Իր դոր-
ձարանի համարը տարածուած է ա-
մեն կողմ :

Ականատես մը կը պատմէր անց-
եալ օր թէ՛ իրեն համար նոյն դոր-
ձարանի մէջ երեք ժամէն ընտիր կեր-
պասէ ձեռք մ'ղգեստ պատրաստուած
է և կտորէ բազկացեալ , և վճարած է
72 Ֆրանք :

Պ . Ֆէնհամբ յաջողութեան գաղտ-
նիքը կը բացատրուի գնոյ աժանու-
թեան մէջ , զոր իրեն կէտ նպատակի
ունեցած է :

Ջարմանալի է որ աստ մեր արհես-
տաւորք միշտ ներդութիւն կրելով հան-
դերձ՝ տակաւին չեն համոզուած սա-
րածարցակ ճշմարտութեան թէ՛ ամէ-
նէն յարմար ապրանքն այն է՝ որ դիւ-
րամատչելի է :

Մի՛ կարծէք , ո՛ Հայ արհեստա-
ւորք , թէ աժան՝ այլ դիմացկուն ապ-
րանք պատրաստելը նուաստութիւն է :

Նուաստութիւնը ուրիշ բաներու
մէջ պէտք է վնասուել :

ԶՈՒՍԱՐՃԱԼԻՔ

ԱՄՈՒՍՆԱԹՈՂԱԿԱՆ

(9ը թուէն)

- Ես ինչո՞ւ երթամ աս իմ տունն է, դուն գնա՛ .
- Քուկդ չէ, իմն է .
- Ո՛չ, իմն է, քուկդ չէ . հօրեան կան ժառանգութիւնն է .
- Ուրեմն մի՛ երթար .
- Բայց դնա՛ ըսիր .
- Կուղեա նէ գնա .
- Ես չեմ ուզեր .
- Ես ալ չեմ ուզեր .
- Յանցանքս ի՞նչ է որ չես ուզեր .
- Յանցանք ունիս չըսի .
- Հապա չեմ ուզեր ըսիր .
- Տիկին՛, կ'երևայ թէ խօսք չհասկնալու հիւանդութենէ բռնուեր էք .
- Ո՛չ, ես խօսք կը հասկնամ .
- Լա՛ւ, ինչպէս որ կուզես հասկցիր .
- Ես կուզեմ զքեզ, բայց . . .
- Ես ալ կուզեմ զքեզ, բայց . . .
- «Բայց» ը ինչ է .
- Դուն ըսէ .
- Նախ դուն ըսէ .
- Ո՛չ, դուն ըսէ .
- Ես արդէն ըսած եմ .
- Դարձեալ կը պնդես .
- Կը խնդրեմ, գլուխ մի՛ ցաւցնէր .
- Զիս կը վշտացնես բոլ ընթացքովդ .
- Մի՛ վշտանար .
- Կը ցաւիմ . . .
- Մի՛ ցաւիր .
- Կը յուզես .
- Մի՛ յուզուիր .
- Դժբաղդ եմ .
- Ուրախ եղիր .
- Ո՛հ, անկարելի է .
- Եթէ չես ուզեր ուրախ ըլլալ, ուրեմն դժբաղդ եղիր, ես չեմ հակառակիր քու կամայդ .
- Արդէն դժբաղդ եմ .
- Ուզած բանդ է .
- Դուն ըրիր զիս դժբաղդ .
- Եթէ ես ըրի, հիմայ ալ կ'ըսեմ որ դժբաղդ մ'ըլլար .
- Ուրեմն ընթացքդ փոխէ .
- Դուն փոխէ .
- Ես փոխեմ . . .
- Այո՛ .
- Խորհէ թէ ի՞նչ կ'ըսես .
- Դուն ալ խորհէ թէ ի՞նչ կ'ըսես

ինծի . ես պարկեշտ ու պատուաւոր կին եմ, բայց դո՛ւն . . .

- Լուէ, ա՛լ չափը կ'անցնի .
- Դուն անցուցիր .
- Բաւական է .
- Համբերութիւնս չմնաց .

(Գալ անգամ)

ԶԱՒԵՇՏԱԿԱՆ ԲՍՈՒԱՐԱՆ

Թուրքերան մարդ . - Լրագիր աղքատաց .

Թղթախաղ . - Փորձաքար բաղդի .

Սուարէ . - Ժամագրաւայր սիրաբանութեան և կամուրջ ամուսնութեան .

Դրամօժիտ . - Անցադիր ամուսնութեան .

Քաղաքավարութիւն . - Ծածկոյթ անկեղծութեան .

Ամուսնաթողութիւն . - Նախագուկ կրկնամուսնութեան .

Երդում . - Սուտին վկան .

Արժանիք . - Քսակի և ոչ գլխու մէջ .

Անկեղծ . - Որ թարգմանի ապուշ .

Ճշմարտութիւն . - Բան մը՝ որ շատ կը դպչի մանաւանդ ճշմարտախօս

Մանգումէի ջիշերուն, երբ իրեն դէմ ըսուի .

Քննադատութիւն . - Տոպրակ հայհոյութեան կարգ մը լրագրաց մէջ .

Համալ . - Վարագճը խանի ուստա Մարգարին ճիշէր քէպապին .

Լեզուապայտառ . - Հայր Սերովբէ Տէվրիշեանի Լեզուն .

Ագահ . - Կծծիին մեծ եղբայրը .

Դուռնիւռ . - Համետ բռնակիր կանանց .

Քօրսէ . - Անցադիր շուտով անդիւն աշխարհք ճանրորդեւուն .

Բուտրա . - Ազգու դեղ ալառաները կանուխէն փատեցնելու .

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Փողոցապետին բերնի համալ գինիի վրայ գրելիքները խորին ախորժանօք պիտի կարգացունեն սոմեն անոնցմէ՝ որ մեծին Բագոսի երկրպագելու պատիւը ունին ճիշդ իրեն պէս .

— Ատենապետաց դիւանը՝ հակառակ իր ջանքերուն՝ եթէ չկրնայ պատրաստել ֆաղ. ժողովոյ համար ընտրելեաց ցանկ մը, մեծահամբաւ Պուլղուր Էֆէնտին իր Մեծ. Թարխանայ,

և այլ պատկառելի ընկերներով պիտի ուղէ կալմել նոր ֆաղ. ժողով մը, որ ամենուն բերնին ջուրերը աղբիւրի պէս պիտի վաղցնէ .

— Եէնի. Գաբուի Թաղ. Խորհուրդը Դպրաց դասին քիթ ընելուն վրայ ինք ալ քէն ընելով պիտի հրաժարի, եթէ իւր ոտքերը բարեհաճին աղգասիրաբար դուրս ելլել .

— Հայ տիկնայք և օրիորդք չըկատելով որ ազգային դործերը հէլամեղայով հաղիւ թէ կը շարժին, պիտի խորհին եղբր Ազգ. ժողովոյ խնդրագիր մը մատուցանել պահանջող որ իրենք ալ այր մարդոց հաւասար իրաւունք վայելին՝ խոտանալով որ սիրայօժար պիտի հրաժարին իրենց սիրական մօտենիւն . Աւելորդ է ըսել թէ այսպիսի կարևոր առաջարկ մը մերժելը փափկութեան և անքաղաքավարութեան դէմ պիտի համարուի ամեն անոնցմէ՝ որ Մայտայի (ուշագրութիւն. կայտայ չհասկցուի) լուսով լուսաւորուած են .

ԱՍԿԷ ԱՆԿԷ

Մարդ մ'որ իւր պաշտօնը կորուսած էր, շատերու առաջ ըսաւ թէ իւր դործէն ճանրուիլը դէթ 500 մարդոց սուղի պիտի նստի . Այս խօսքը ոստիկանութեան նախարարին ախանջ հասնելով՝ ձերբակալել և հարցաքննութեան ենթարկել տուաւ, և երբ հարցուեցաւ իրեն թէ ի՞նչ ըսել կուզէր նոյն սպառնալիքն ընելով, պատասխանեց՝

— Սպառնալիք, ես մէկու մը չըսա պառնացայ, կուզէի միայն ըսել թէ բժշկութիւն պիտի ուսնիմ .

— Պալատական մ'ուզելով բարեմաղթութիւններ ընել թագաւորի մը դահակալութեան օրը, կ'ըսէր՝

— Վեհափառ Տէր, կը մաղթեմ որ ձեր թագաւորութիւնն արեգական թագաւորութեան չափ աւել .

— Կ'ուզէ՞ք ուրեմն, պատասխանեց զուարճասէր թագաւորը, որ յաջորդս մտնով թագաւորէ .

— Զինուորական մը որ զուրկ էր արիւթենէ, կը հարցնէր ագահի մը թէ ի՞նչ հաճոյք կ'զգար ստակ դիզելէ և չգործածելէ .

— Այն հաճոյքը կ'զգամ, պատասխանեց հանճարեղ ագահը, զոր դուք կ'զգաք սուր կրելէ։

Մարդ մ'իւր որդին ամուսնացնելու գիտաւորութիւն ունէր. իւր բարեկամք խորհուրդ կուտային որ պէսզի սպասէ անոր չափահաս ըլլալուն, որ աւելի խելացի ըլլայ։

— Ինչ, պատասխանեց, երբ որդիս խելացի ըլլայ, չ'ամուսնանար։

ԿՆԱՅԻՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՍՈՒՄՆԵՐ

Էրէրացող քարը թէմէլ չի պոկներ, Մինչև որ շուշանը զարդարուի, ժամերը կ'արձկուին։

Օրէ մանող օրէ կողոյ։

Անուշ լեզուն օձը ծակէն կը հանէ։

Մաղրուլին հասմը Աստուած է։

Գործածվող էրկաթը բառլամիշ կ'ըլլայ։

Վերջին զղջումը օգուտ չ'ընէր։

Մի խոցեր անմեղին սիրտը, օր մը չէ նէ օր մը ախը կը պոկէ։

Պիտէնպիրէ վերտիվէնին վերի աշկը ցաթկել ուղղը ինքզինքը վարի աշկը կը կտնայ։

Լաթդ խաթուն պահէ օր լաթդ ալ քեզ խաթուն պահէ։

Անվարտին միտկէն օրը օխտը հեղ հինկ արշըն լաթ կ'անի։

Անօրէնը թող չըսէ քի բրածները քովը կը մնան, Աստուած ուշ կը հանէ ամա, աղէկ կը հանէ։

ԻՐԱԿԱՆ ԴԵՊՔ ՄԸ

(7 Թուէն)

Ոստիկանք արդէն մեկնած էին և Յակոբ ուրիշ գիշերապահ զօրաց չպատահելու երկիւղով իր ճանքան կը շարունակէր, և իրօք քիչ մը տեղ յառաջանալէն յետոյ՝ պահակ զինուորի մը ճով է ան՝ պոռալու ձայնէն ստիպուեցաւ կանգ առնուլ։

— Բարեկամ եմ, պատասխանեց Յակոբիկ աղան կակազելով։

— Մօտ եկուր ըսաւ զինուորը։

Յակոբիկ աղան հնազանդեցաւ. զինուորը լապտերին լուսովը մեր գիշերաշրջիկը գլխէն մինչև ոտքը ուշադրութեամբ դիտելէն յետոյ՝ սկսաւ վրան խուզարկել։

— Ի՞նչ հասկնամ միտքդ, ըսաւ Յա-

կոբիկ աղան բռնադրօսիկ ժպիտով մը, զէնք է փնտռածդ, բայց պէտք է գիտնալ թէ պարկեշտ գործաւորի մը քով անանկ բաներ չեն գտնուիր երբէք։

— Պարկեշտ գործաւոր մը գիշեր ժամանակ փողոցները առանց լապտերի չի թափառիր, ո՛ւր է լապտերդ։

— Բարեկամ, հարկ չիկայ լապտերի, քանզի արդէն առաւօտ է։

Ջինուորը աւազեայ ժամացոյցը նայելով ըսաւ. — առաւօտ է կըսես, բայց կէս գիշերը դեռ մէկ ժամ անցեր է. հասկցուեցաւ, առջիս ինկիր, բարեկամ։

Պահուորդ զինուորը տարաւ յանձնեց Յակոբիկ աղան մտաւայ պահականոցի յիսնապետին և սա սկսաւ հարցաքննել։

— Ինչ է անունդ։

— Յակոբ։

— Արհեստդ։

— Մեքենագործ։

— Ո՛ւր կաշխատիս։

Այս ինչ տեղի այն ինչ գործարանը։

— Ճանչցայ քեզի, ծաղկավաճառութիւն ալ ըրիր դուն կարծեմ։

— Այո։

— Ճիշտ է... բայց բարեկամ, պէտք չէր այս ժամանակ առանց լապտերի դուրս ելնէիր, օրէնքը չե՞ս գիտեր։

— Գիտեմ։

— Լոկ գիտնալ բաւական չէ, պէտք է նաև յարգել զայն։ Ո՛ւր կերթայիր։

— Տէր իմ, ինչպէս ըսի արդէն, գործանոցս կերթայի աշխատելու։

— Այս ժամանակ, միթէ դուք գիշերնե՞րն ալ կաշխատիք, ժամը քանի-ին գործի կ'սկսիք։

— Առաւօտեան ժամ ինն ու կէսին։ Ուրեմն ի՞նչ հարկ կայ այս ժամանակ ճամբայ ելլելու՝ քանի որ ժամը ինն ու կէսին գործիդ դուրսը գտնուելու պարտաւորեալ ես, ինչ որ է. կերևի թէ լուսնոյ պայծառ լոյսը տեսնելով՝ կարծած ես թէ արշալոյսը ծագած է։ Ըստ իս՝ լաւ կընես եթէ հոս քանի մը ժամ ուղտես մինչև որ լուսնայ, քանզի տունդ վերադառնալու համար բաւական ճամբայ պիտի քալես, պարտաւոր հոգնուած լին մ'է։

— Չանձնութիւն տալ չեմ ուզեր ձեզ, տէր յիսնապետ, եթէ լապտեր մը ունենամ, մօտերս բարեկամ մը ունիմ անոր տունը կերթամ։

— Դուք գիտէք, ըսաւ յիսնապետը և թղթէ փոքրիկ լապտեր մը վառելով տուաւ Յակոբիկ աղային։

Պահականոցէն մեկնելով քիչ մը տեղ յառաջ երթալէն յետոյ՝ մտաւ նեղ և ամալի փողոց մը որուն երկու կողմը պարտէզներու պատեր բարձրացած էին, Յակոբիկ աղան հոս սկսաւ արագ քայլել և քալած առնէր գետնէն քանի մը քար առաւ ու զրպանը դրաւ, քանզի խոշոր շուն մը՝ որ փողոցին ճիշդ մէջ տեղը պառկած էր՝ մարդու ոտքի ձայն առնելուն սկսած էր միմռալ, Յակոբիկ աղան անվահեր կը յառաջէր առանց երբէք կարեւորութիւն տալու չան, որ կատաղած կը կանչէր և միանգամայն յարձակողականի կը պատրաստուէր։ շան այս հաջիւնին վրայ անդիէն ասչիէն տասնի չափ շուներ վազեցին եկան և ի քթթեւական չարչարեցին մեր գժբաղդ Յակոբիկը որ հրաշիւք իմն յաջողեցաւ կրնակը պատին կրթնցնելու և կարելի եղածին չափ ինքզինքը շուներուն դէմ պաշտպանելու։

Յարձակող շուներէն մէկը յառաջ նետուելով Յակոբիկ աղային սրունքը երկու անգամ իրարու վրայ խածաւ, արիւնը սկսաւ հոսիլ, Յակոբիկ աղան զգացած սաստիկ ցաւէն նուաղում մը զգաց, բայց ապտակի երկու ահագին հարուածներ շուտով խելքը դուրսը բերին։

Ալպանիացի պարտիզպան մը՝ որոյ երկու գիշեր առաջ իր պարտէզէն բաւական բանճարեղէն և ուրիշ չատ մը բաներ գողցուցած էր, այն գիշերը իր շուներովը կսպասէր անքուն որպէ՛ս զի գողը ձեռք ձգէ և լաւ տփոց մը տայ անոր։ Ալպանիացին շանց հաջիւնը լսելով՝ բիր ի ձեռքին վազեց հասաւ և առաջին գործն եղաւ ապտակի երկու հարուածներով բարեւել Յակոբիկը։

— Նէ՛, վուրուեօրսուն, նէ ետրտըմ պէն սանա, քէօբէքլէրինի զապթ իթսէնէ քի հէր քէս եօլուճա կիթսին, ըսաւ Յակոբիկ աղան խռոված։

— Ա՛ Մօռէ դալիմ, պատասխանեց Ալպանիացին սկզանները բարկութեանէն կրճատելով, քէօբէքլէր սէ՛րի բարալաալար պիլէ եէրի տիր և տալտակ մը ևս իջեցուց Յակոբ աղայի արդէն կասկապուտ կտրած երեսին։

— Ճ՛ նըմ հէմէհէրիմ, նէ՛ զարա-

ըմ տողանտը սանա, նէ՞ վար, եօ-
լումա կիտէյօր ըտըմ, քէօբէքէր պէ-
նի օրթալատըլար, պըրագ եագամը,
(Շարունակելի)

ԵՐԵՒԻ ՏԵՍԱԾ ԷՔ

Մէկը՝ որ ճշմարտախօս ըլլալու
պատիւը ունենայ և սակայն իրեննը-
կատմամբ ճշմարտութիւն լսելէ ա-
խորժի:

Կին մը՝ որ մօտայի դէմ խօսի,
սակայն մօտայասէր ըլլալու պատիւը
չունենայ:

Տարիքը առած մէկը՝ որ ամուս-
նանայ, սակայն ամուսնութեան դէմ
չխօսի:

Բժիշկ մը՝ որ սիկար ու ոգելից
ըմելի չգործածելու պատուէր տայ,
սակայն ինք չգործածէ:

Առնիկէքոր մը՝ որ չգանգատի
պարտաւէրէն, սակայն ինք փութայ
գոհունակութեամբ վճարել իր պարտ-
քը:

Սիրահարութեամբ ամուսնացեալ-
ներ՝ որ ամուսնանալէ յետոյ մինչև
վերջը իրարմէ փոխադարձաբար գոհ
ըլլան և սիրահարութեամբ ամուսնու-
թեան դէմ չխօսին:

Մէկը՝ որ դրախօմայի դէմ խօսի,
սակայն ինք առանց դրախօմայի ա-
մուսնանայ:

Մէկը՝ որ ա՛հ կուտի եղած ատեն
կծծութեան դէմ չխօսի, սակայն
հարստանալէ յետոյ կծծի չ'ըլլայ:

Եւ մէկը՝ որ խոնարհ վիճակի մէջ
գտնուած ատեն ամբարտաւանութեան
դէմ չխօսի, սակայն բարձրանալէ յե-
տոյ ամբարտաւան չ'ըլլայ:

Եթէ գտնուին այն կարգի անձինք,
անթիբա համարուելու են:

ՇՓԱՅՈՂԸ ԹԷ ՇՓԱՅՈՂԸ

Ահաւասիկ օրուան խնդիր մը, որ
թէպէտ մեր Ազգ. Ժողովոյ օրակար-
գին մէջ չկայ - չգտնուելուն վրայ շատ
ղարմանալու չէ, քանի որ սա եւս իր
մէջ կը պարունակէ չփացնողներ ու չը-
փացեալներ - բայց կիրակնօրեայ Հայ-
րենիքի օրակարգին մէջ գտնուելուն
համար ձեռք կ'առնենք այս խնդիրը
իր կարեւորութեանը պատճառաւ:

Հասարակաց առածը կ'ըսէ թէ՛
մէկու մը եթէ քառասուն օր խենդ
ըսես, խենդ կ'ըլլայ:

Այսպէս ալ, եթէ մէկու մը միշտ
դուն ես ըսես, անշուշտ ինք իրեն մեծ
կարեւորութիւն կուտայ, կ'սկսի կար-
գէ գուրս համարում ունենալ իր վը-
րայ, բանի չհաւնիլ, միայն իրեն հաւ-
նիլ, ամեն առիթի մէջ իրեն համար
գովեստ սպասել և զինքը կորչոթոթ,
Պիլմարք, Պիքօնֆիլտ, Գալուր,
Թիէր և Անտրաշի, կամ Լէյպցիգ,
Տէքարդ, Պագոն, Վիկթօր-Հիւկօ, Շէ-
քսբեր, Լիթրէ, կամ Ռաֆայէլ և
կամ Ռօսինի, և այլն կարծել, և գու-
ցէ անոնցմէ ալ գերիվերոյ և մինչև
իսկ հանճարոյ անձնաւորութիւն հա-
մարիլ ինքզինքը:

Կան կարգ մը մարդիկ - որ ան-
շուշտ շանաներ պէտք է ըլլան - այն-
քան առատօրէն խօսնկ կը ծխեն, այ-
սինքն, արժանիքէ եւ կարողութե-
նէ աւելի կը գովեն դրագէտ մը, հե-
ղինակ մը, թարգմանիչ մը, յօդուա-
ծագիր մը, երեսփոխան մը, ար-
հեստաւոր մը, վարչութեան անդամ
մը, հարուստ մը, եկեղեցական մը, -
որ մէկը թուենք - որ փոխանակ առաջ
երթալու՝ կը կենան ուր որ են և կը
դառնան կամ ինքնահաւան, կամ
չփացեալ, կամ մոլի, կամ իմաստակ,
կամ ամբարտաւան, և կամ քանի մը
դուրուշնոց մեկենաս:

Ո՛ւմ է յայնքը - անշուշտ չփացը-
նողներունը, որ բազում շուրջ դո-
վեստներով բազմոց - ինչպէս կ'ըսուի
հասարակօրէն - տունը տեղը կ'աւրեն:

Գովեստն օգտակար է քաջաւերու-
թեան համար, բայց յայնժամ միայն,
երբ գովեստն արդար է, այն է, դոր-
ծին և արժանեաց համեմատութեամբ
արուի:

Սակայն շատ փաստակար է գովեստը
- անշուշտ անոր համար՝ որում կ'ըն-
ծայուի - եթէ չափազանցեալ է:

Եթէ կուզէ մարդ իր թշնամեաց
հանդէպ անհաճոյ գտնուիլ, թո՛ղ ա-
ղօթէ այսպէս:

Աստուած պահէ իմ թշնամիներս
անարդար ու չափազանց գովեստներէ:

Ահա այս աստիճան փաստակար ու
փտանդաւոր է շուրջուած անարդար
ու չափազանց գովեստը ամեն բանի
մէջ ու ամեն բանի համար:

Նոյնչափ փաստակար է նաև զլա-
նալ արդար գովեստ այնմ՝ որ կը փայ-
լի գործով և արժանեօք:

Մենք վերջացուցինք հիմա խօսե-
լու կարգը ուղղորդեն է, որուն պիտի
տանք դալ անդամ:

ՊԱՍՏՕՆԱՀԱՐԱԿԱՆ

Թէքիտաղի վարժարանն ալ - որ
ընդ տնորենութեամբ մեծա (հ) անճար
(կ'աղաչենք որ հոնճարը բանճար չը-
կարգացուի) Պ. Յարութիւն Կէլի-
պօլեանի - փայլուն քննութիւն մ'ան-
ցուցած է:

Փայլուն ըսելով միայն չանցնինք.
փայլունը շատ թեթեւ է (կը խընդ-
րենք որ թեթեւ բառը դէվլէկի իմաս-
տով չ'առնուի, վասն զի վարժարան
մը դէվլէկ չ'կրնար ըլլալ, բայց վա-
րիչ մը կրնայ հակվարան ըլլալ, որ
արտագրէ բաղում դեղնուկ իմաս-
տակներ՝ անշուշտ մոխիր փչելով ձը-
նողաց ոմանց աչքերուն), ա՛յո, թե-
թեւ, որովհետեւ Պ. Կէլիպօլեան շատ
բարձր է, այնքան բարձր՝ որ մէթրօյով
չչափուիր. ուստի բնական է որ իր
տնօրէնութեան ներքեւ գտնուող վար-
ժարանն ալ խիստ բարձր ըլլայ եան-
կըն քէօքիւի չափ:

Այս բացատրութիւն շատ ճիշդ
է, որովհետեւ, ինք՝ Պ. Կէլիպօլեան
միշտ բարձրերն 'ի վեր կը թռչի,
բարձրերն 'ի վեր կը քալէ ու բնաւ
բարձրէն վար չ'իջնար:

Շատ ալ իւրաւունք ունի վար չ'իջ-
նալու, վասն զի ո՛ւր իջնայ. - Թէքիտ-
աղ. - Թէպէտ հոն է ինք անճամբ,
բայց հազիւ աննշմարելի կէտ մ'է իւր
անչափելի բարձրութեան առաջ:

Ո՛ւր իջնայ ուրեմն, - ի Պօլիս. -
բայց ան ալ ձախակողմեան դէքօ մ'է
իր բարձր կարողութեանը քով, որում
ոչ ոք կը հաւասարի և ոչ ոք կրնայ
յանդգնիլ զինքը քննելու:

Ինչ, քննելմի. մեղայ, քար բեր-
նիս. ո՛չ, ո՛չ երբէք. սխալեցայ,
քննուիլ պիտի ըսէի, բայց արի՛ տես
որ իրմէ քննուելու արժանի արարած
մ'ալ չգտնուիր ո՛չ հօս, ո՛չ հօն, ո՛չ
յեթերս, ո՛չ ի մ'մնուրօսս, ո՛չ յերկ-
րի և ո՛չ ի սանդարամետս:

Երանի՛ որովայնին որ կրեացն ըզ-
քեզ, ո՛ր փառքդ տոհմին Թորգոմայ.
անշուշտ Աթենաս անգամ կը նախան-
ձի ընդ քեզ:

Ոչ, դարձեալ սխալեցայ, Աթենաս

քու աշակերտդ անգամ չկրնար ըլլալ :
Ներէ ուրիմն ինձ , ո՛ր մեծդ քան
զԱթանաս :

Ոչ միայն թէքիրտաղցիք՝ այլ և
համայն Հայ-ազգը պէտք է շնորհա-
պարտ (շնորհապարտութիւնը շատ
թեթեւ է) , երախտապարտ (այս ալ
քիչ է , բայց ինչ ընենք որ ուրիշ բան
չկայ) ըլլայ այս գերարշիւամենագի-
տական (պ. գրաշարները սխալմամբ
քիթակաւն չչարեն) և գերարշիւամենա-
անդուգական անձիս , որ իր անչափելի
բարձրութենէն խոնարհելով բարեհա-
ճած է (անշուշտ ազգասիրաբար) վար
իջնալ և իր գերապանծ տնօրէնու-
թեանը ներքեւ թէքիրտաղի դպրոցը
տիպար-վարժարան մ'ընել , որ անշուշտ
Հայոց մտաց լոյս , անգործներու յոյս և
տկարներու զօրութիւն պիտի սփռէ :

Եւ ո՛րպիտի յոյս , լոյս և զօրու-
թիւն :

Այդ զօրութիւն անընկճելի է , ան-
պարտելի է և անդիմադրելի , որով-
հետեւ հիմնեալ է սովայական գրու-
թեան վրայ :

Ընթերցող , կուզե՞ս գիտնալ թէ
ինչ է թէքիրտաղի վարժարանին իրա-
կան վիճակը . - ներքինը մի՛ վնասուեր ,
չլացիր միայն արտաքին փայլէն և ըսէ
թէ յոյժ՝ դո՛հ եմ վարժարանին յա-
ռաջագիմութենէն :

Եթէ այսպէս չվարուիս , և հա-
մարձակիս վարժարանին վիճակը քըն-
նել անկախաբար և անոր բուն գոյնը
դուրս հանել , վարը կ'սպասէ քեզի
սովածիական խմբին խմբապետը ,
որ բարձրէն առած հրահանդիւն հա-
մեմատ կը փորձուի լաւ մը թրջել
քու ոսկորներդ՝ եթէ ախորժակ ունինս :

Վարժարան ըսածդ ալ ահա ա-
սանկ ըլլալու է :

Քննութեան համար մօտ օրերը
հրաւիրեալ քննիչ մը թուաբանական
բաղադրեալ խնդիր մը կ'առաջարկէ
այն աշակերտոց՝ որ իբր թէ Ալճէպ-
րայի Բ. հաւասարութիւնը լմնցուցած
են եղեր :

Աշակերտք անկարող կը գտնուին
խնդիրը լուծելու :

Մեծիմաստ և գերահանճար տնօ-

րէն էֆ. կ'ըսէ թէ առաջարկուած խն-
դիրը սխալ է (անշուշտ իր խելապա-
տակին մէջ) . սխալ չըլլալը կը հաս-
տատուի . տնօրէնը կը բարկանայ կը
զայրանայ և վիճաբանութեան կը յա-
ջորդէ պառտօնահարութիւնը :

Այո և նմանօրինակ գէպքեր
միթէ բաւական չեն հաստատելու
թէ թէքիրտաղի վարժարանն՝ ընդ
տնօրինութեամբ Պ. Յ. Կէլիպօլեանի՝
իր բարձրութեան կատարը հասած է :

Բայց մենք Ազգային ձեռնհաս
մարմնոց ուշադրութիւնը չենք հրաւի-
րեր :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ . Սուլթանի երջանիկ գահա-
կալութեան ժԱ. տարեդարձն այս տարի
աննման փառաւորութեամբ կատար-
ուեցաւ , որում մանաւանդ Հայ-Աղ-
ղը եռանդագին մասնակցեցաւ :

— Պայրամի տօնին Ա. օրն Ամեն. Ս.
Պատրիարքը կայս. պալատը երթալով՝

— 440 —

տիկին ժուֆրուա աղջիկը կրկին գորովանօք
համբուրելով . - վստահ եմ թէ այժմեան եր-
ջանկութիւնդ ունենալիք երջանկութեանդ քով
ոչինչ է :

— Սակայն ինչո՞ւ այս երջանիկ օրը ծե-
րունի Բուսէլի բարկութեան զինն ըլլար . -
կը մտածէր պարոն ժուֆրուա իւր հառաջանք-
ներ կուլ տալով : Բայց բարեբաղդաբար , կի-
նըս այնքան դո՛հ է որ՝ կը յուսամոր Բուսէլի
թողութիւնն կրնամ ստանալ իրմէ : Ինչ որ
այս գեղեցիկ օրս կը խանդարէ , սա կէտն
է որ , կնոջս ըսածին համաձայն՝ Մարիան մե-
նէ բաժնուելով՝ որոշած է վանք մանել : Ի-
րաւ դիտեմ թէ այս կերպիւ , մէկ կողմանէ ,
օժտի խնդիրն դիւրաւ կը կարգադրուի : Թէ-
պէտ ութ հարիւր հազար ֆրանք , հը՛ հը՛ ,
սարսափելի ստակ կը կտրէ , ստոյգ է որ Բի-
չարտէի խօսքին նայելով՝ որ անոնց գործերը
գիտէ , մարքիզն և իւր եղբորորդին իրենց
ըսածէն աւելի հարուստ են . . . բայց և այն-
պէս , ո՛ւթ հարիւր հազար ֆրանք . . . խեղճ
Յօրգիւնէն այդքան բան չէր պահանջեր : Օժ-
տի վրայ իսկ խօսք ըրած չէր . . . վերջապէս
աղջիկս կոմսն նախամեծար կը համարէ . . . թող

— 437 —

— Եւ նոյն իսկ աւելի :

— Անշուշտ :

— Վստահ էք :

— Խիստ վստահ :

— Այսպէս դուք որ պարոն մարքիզին
և իւր եղբորորդւոյն հարստութեան վիճակն
գիտէք՝ կը կարծէք թէ մինչև միլիոնի մը կըր-
նային բարձրացնել զայն և նոյն իսկ աւելի :

— Այո , և եթէ այդպէս չեն ըսած՝
պատճառն այն է որ այդպէս ըսել չեն ու-
ղած :

— Թերեւ մեր տնկուտիութիւնն մեր ե-
րեսին չը տալու համար :

— Հաւանականաբար . . . և այս ալ ըսելէ
յետոյ , գիշեր բարի , սիրելի բարեկամ , շնոր-
հաւորութիւններս կը կրկնեմ . . . սքանչելի , ա-
մուսնութիւն մ'է՛ այս ձեր աղջկան համար :
Ո՛հ , սքանչելի , Տիւռան Նօտարի տունն պիտի
երթանք և գիշերը հոն պիտի անցնենք , պա-
րահանդէս կայ . այս մեծ լուրն ալ պիտի տա-
րածենք . - եւ մտովին յաւելցուց . - հը՛ մեզ
նուաւստացնելու համար հրաւիրած էք մեզ . . .
է՛հ , այսպէս մարդոց այսպէս փեսայ :

Գանի մը վայրկեան յետոյ , պարոն և տի-

իւր խորին յարգաքննելն և շնորհաւորութիւնները մատուցց : Նոյնպէս Նախարարաց ալ շնորհաւորական այցելութիւններ տուաւ :

— Ն. Բարձր. Սրբազնութիւն վեհ. Սուրբանի երջանիկ. դահակալութեան օրն ալ Կայսեր. պալատը գնաց 'ի շնորհաւորութիւն և Ն. Կայսեր. վեհափառութեան մասնաւոր մեծարանցն արժանացաւ :

— Աղգային համբաւաւոր բանաւտեղծ Մեծ. Ռ. Պատկանեան ջերմ ընդունելութեան և յարգանաց կ'արժանանայ մեր և Կաթողիկ աղգայնոց ամեն դասակարգերէ :

— Կ'իմանանք թէ Պատ. Կաթողիկ աղգայնոց Պատրիարքարանի և բաժանեալմասին միջև համաձայնութիւն գոյացեր և երկու կողմէ ընդունուած պայմաններն ստորագրուելու են :

— Իզմիրէ գրուած նամակէ մը գոհութեամբ կը տեղեկանամք թէ Սպարթալեան Ազնուամեծար Կարապետ էֆէնտի դատեր ամուսնութիւնը կատարուել է ընդ Մեծ. Տիգրան է-

ֆէնտի փաշալեանի՝ որ տեղւոյն ընդհանուր դատախազի պաշտօնը կը վարէ ամենայն յաջողակութեամբ :

— Այս կիրակի օր յէնի-քաբու Մէշտուտեան երկսեռ վարժարանի մըր ցանակարաշիութեան հանդէսը խիստ շքեղ կերպիւ կատարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Դիմաքսեան Գեր. Հրմայեակ եպիսկոպոսի և 'ի ներկայութեան ընտրելագոյն երկսեռ բաղմութեան մը որ, գոհ մնաց վարժարանին բարուք ընթացքէն :

— Դոհութեամբ կը հրատարակենք թէ Ենի-քաբուի Ս. Առաքելոց եկեղեցւոյ նորոգութեանը ձեռնարկը ւած է յատուկ Մասնախմբի մը միջոցաւ, որոյ նախագահն է Դիմաքսեան Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս, Ատենապետը՝ Մեծ. Մարութէ էֆ. Ֆրէնկեան և Գանձապետը Մեծ. Պօղոս էֆ. Էքսէրեան :

— Բարեհամբաւ Պէրպէրեան և Դուրգէնեան վարժարանաց վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 1 ին :

ՊԱՐԳԵՒՍԻՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԻՍ ՖԱՃԻԱԼԱՐԸ

Թարգմանիչ Զ. ԹՕԼԱԵԱՆ Հրատարակիչ Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ

Այս հետաքրքրական վէպին առաջին հատորը ի լոյս ընծայուած ըլլալով՝ երկրորդին հրատարակութեանը ձեռնարկուած է. ամսական բաժանորդագինն է Պօլսոյ համար 5 և դաւառաց համար 6 դահեկան: Բաժանորդ դուրիւ փախադուր պարտին դիմել եռսուֆեան խան վերնայարկ թիւ 6 Կ. Պիպէրեան էֆէնտի տպարանը, Պահճէ գաբու սուճի Պօղոս և Յակոբ աղայից խանութները և ամեն լրագրավաճառաց :

ՏՅՕՐԻՆ ԵՆ ԽԱՐԱԳԻՐ ԱՐՈՏՈՒՄԻՔԻ Մ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. Թ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ
ԵՌԱՌԱՅԵԱՆ ԽԱՆ ՎԵՐՆԱՅԱՐԿ ԹԻՒ 6

— 438 —

կին Րիչարտէ հիւրանոցէն մեկնեցան, իրենց բարեկամը սա համոզման մէջ թողլով՝ թէ եղբայր Րուսէլ բողոքովին սխալած էր կարծելով որ պարոն տը Վիլլիթանէօզ և իւր հօրեղբայրն իրենց հարստութիւնն փճացուցած էր :

Րիչարտէներուն մեկնելէն յետոյ, տիկին Ժուֆրուա աղջիկն իւր բազկաց մէջ առաւ և ուրախութեան արտասուելով՝ անձկանօք զըրկեց զայն, և սրտաղեղուն ըսաւ անոր :

— Երջանիկ պիտի ըլլաս, երջանիկ պիտի ըլլաս :

Ո՛հ, այո, մայրիկ. — Պատասխանեց Օուէլի, խնդ 'ի ս'իրտ, և չը կրնալով այլ ևս իւր խանդաղատանաց արտասուքներն զսպել :

— Ինչ համար շա՛տ է այս երջանկութիւնն. շա՛տ :

— Շա՛տ, որչափ ալ երջանիկ ըլլաս, քեզի համար քիչ է փոքրիկ կոմսուհիս, որովհետեւ, կոմսուհի պիտի ըլլաս : Ի՛նչպէս ալ կը լայնել . . . կոմսուհի ես : Վաղն Օբերա պիտի երթանք, իշխանաց օթեակը պիտի բազմինք, և այս դեռ սկիզբն է :

Ո՛հ, հիմա խելքս գլխէս պիտի թռի :

Յետոյ, խօսքն իւր ամուսնոյն ուղղելով

— 439 —

որ լուին՝ այլ ոչ նուազ յուզեալ՝ իւր աղջիկն ու կինն կը դիտէր :

— Եւ դու . . . ի՞նչու չ'ես խօսիր :

— Ի՛նչ կուզես որ ըսեմ : Երկուքնիդ ալ այնչափ ուրախ կը տեսնեմ՝ որ ես ալ ուրախութեան ի՛նչ ըսելս չ'եմ՝ դիտէր և ձեզ կը դիտեմ . . . թէպէտ չ'եմ խօսիր, սակայն խելքս ձեր վրայ է :

— Խոստովանէ որ մեր փեսայէն աւելի սիրուն, հաճոյական տղայ չը կրնար ըլլալ աշխարհիս վրայ . . . որու հոգ, այսօրունէ ըսկըսեալ մեր փեսայն կրնամ ըսել :

— Իրաւ է, աղկէ աւելի սիրուն երիտա, սարդ մը չը կրնար ըլլալ աշխարհիս վրայ : մանաւանդ ի՛նչ քաղցր դէմք մ'ունի . . . ի՛նչ լաւ տղայ է :

— Աստուած իմ, ի՛նչ երջանիկ օր մեզ և Օուէլիի համար :

— Ո՛հ, մայրիկ. — պատասխանեց դեռատի աղջիկն իւր հրակէզ ճակատը մօրն ուսին կըթնցնելով. — կը վախճամ որ այս բարեբաստ օրուան քով մնացեալ օրերն տխուր պիտի երևան ինձ :

— Այդ ի՛նչ անշնորհք խօսք է. — ըսաւ